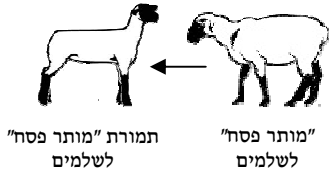

צו ע"ב-צו ע"א. הומר הפסח לאחר שחיטת חליפי הפסח

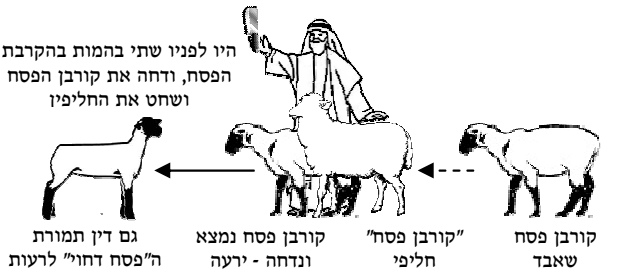
קורבן פסח שלא נשחט בזמנו ("מותר פסח") מוקרב כקורבן שלמים (ע"ב). במידה והחליט בעל הפסח להמיר בהמתו בבהמת חולין אחרת - שתי הבהמות דינן כשלמים ("לא יחליפנו ולא ימיר אתו... ואם המיר ימיר בבהמה בבהמה ויהיה הוא ותמורתו יהיה קדש" ויקרא כו, י).

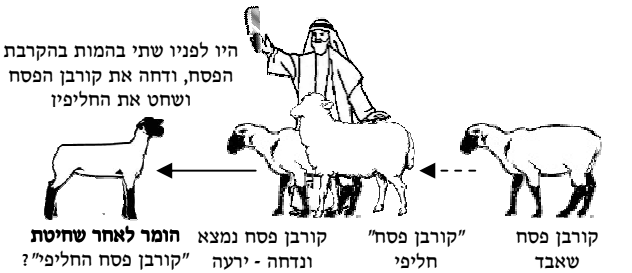
"מותר פסח" לשלמים
"מותר פסח" לשלמים

קורבן פסח שאבד
"קורבן פסח" חליפי נשחט לקורבן פסח
קורבן פסח נמצא לשלמים
גם דין תמורת "מותר הפסח" לשלמים

קורבן פסח שאבד
"קורבן פסח" חליפי ונדחה - ירעה
קורבן פסח נמצא לשלמים
גם דין תמורת "הפסח דחוי" לרעות

קורבן פסח שאבד
"קורבן פסח" חליפי ונדחה - ירעה
קורבן פסח נמצא לשלמים
הומר לאחר שחיטת "קורבן פסח חליפי"?

במשנתנו (על פי רבותיו של רבי יהושע, שפירש דבריהם רבי עקיבא) מובא דין דומה (שאכן אינו חידוש, אלא החידוש הינו בדין הנוסף שמובא במשנתנו) שאבד קורבן הפסח, והקדיש הבעלים בהמה נוספת לקורבן פסחו, ונמצאה הבהמה הראשונה אחרי שנשחטה הבהמה השנייה - דין הבהמה הראשונה כ"מותר הפסח", ואף אם יחליפנה בבהמה שלישית - שתי הבהמות (הראשונה והשלישית) דינן כשלמים (שיוקרו אחר הפסח. רש"י ד"ה "וכן תמורתו").

משנתנו מביאה דין נוסף, הבהמה הראשונה נמצאה לפני שנשחטה הבהמה השנייה, ויכול לשחוט את הבהמה המקורית, ואעפ"כ שחט את השנייה - בידי דחה את הבהמה הראשונה והפכה ל"פסח דחוי", ולעולם אינה קרבה במזבח, ודינה: לרעות בשדה, להסתאב, להיפסל מלהיקרב במזבח, להימכר ובדמיה להביא שלמים. לכן אם יחליפנה בבהמה שלישית גם דינה הינו לרעות ולהסתאב (וזהו החידוש המשנה "ישנה תמורת פסח שלא קריבה").

רבא סייג את דין (הסיפא של המשנה. וא"ד הרישא של המשנה) במקרה ומצא את הבהמה לפני השחיטה והמירה אחרי השחיטה (שדינן שווה לרעות כי לא ייתכן שדין הבהמה המקורית ודין תמורתה יהיה שונה. א"ד שדין הראשונה לרעות והשלישית לשלמים כי קבעה התורה זמן).

רבא: דווקא מוקרב לשלמים כשנמצא והומר לאחר השחיטה, אך נמצא לפני השחיטה (ונדחה בידיים) והומר לאחר השחיטה - דין שניהם לרעות (אף שהבהמה המומרת לא נדחה מהמזבח, שהמרתה נעשתה לאחר הקרבת הפסח. דינה כקורבן הפסח שנדחה, שכל כוח קדושתה הינו בגין קורבן הפסח).

אביי: התורה מרבה מהמילה (המיותרת) "אם" בפסוק "אם כָּשַׁב הוא מְקַרֵּב" (ויקרא ג, ז), העוסק בשלמים, שאף שנמצא לפני שחיטה והומר אחר שחיטה שדינו לשלמים (לא ייתכן להעמיד שהכוונה שנמצא והומר לפני שחיטה, שהרי זה פשוט)?

הפסוק מלמד את הפירוש הפשוט (נמצא והומר לפני השחיטה), והינו רק לאסמכתא בעלמא. והריבוי "אם" מלמד פסח שעברה שנתו וכו' (כמובא בבבביתא).

איכא דאמרי: רבא: דווקא ירעה ויסתאב כשנמצא והומר לפני השחיטה, אך נמצא לפני השחיטה (ונדחה בידיים) והומר לאחר השחיטה - דין הבהמה המומרת לשלמים, קביעות הזמן לדיחוי הפסח הינו זמן השחיטה לקורבנות שראויים להיקרב ונדחו (כדו' הבהמה הראשונה), אך לקורבנות שאינם ראויים (כדו' הבהמה השלישית שאינה הומרה לפסח לפני סוף זמן הדיחוי) - אינם נדחים, וקרבים שלמים.

אביי: מהפסוק אם כָּשַׁב הוא מְקַרֵּב" אנו למדים שדווקא הומר אחרי השחיטה מקריב, מכאן "הוא" תמורה זו מוקרבת, ואין תמורה אחרת מוקרבת. איזו? א. נמצא והומר לפני השחיטה - פשיטא שלא יוקרב, ואין צריך פסוק. ב. נמצא לפני והומר אחרי השחיטה - קשה לאביי שסובר שמקריבנו שלמים? תיובתא.

משנתנו

הפסח שנמצא קודם שחיטת הפסח (ונדחה בידיים ולא הוקרב) ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים (כדין "פסח דחוי", שנדחה לעולמים מן המזבח), וכן תמורתו. [נמצא הפסח] אחר שחיטת הפסח קרב שלמים (כדין "מותר הפסח") וכן תמורתו.

ברייתא

"כָּשַׁב" (שלמים מוקרב מהצאן, ובהמשך כתוב "ואם אז" ממילא עולה שעד כאן עסקו בכשב, לכן המילה מיותרת) לרבות את הפסח האליה (שאף הוא מוקרב עם האימורים). כשהוא אומר **"אם כָּשַׁב"** לרבות פסח שעברה שנתו (ונכנס לשנתו השנייה, וקורבן פסח יכול להיות רק זכר בן שנה), ושלמים הבאין מחמת פסח (כדו' תמורת הפסח, או שבעליו נתכפרו בפסח אחר, שהינם "מותר פסח") - לכל מצות (מחמירים עליהם בדינם כ) שלמים, שטעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק (למרות שמקורם בקורבן פסח עבודתם כעבודת שלמים, ולא כעבודת הפסח). וכשהוא אומר "ואם עִז" הפסיק הענין (בין דין הכשב לעז), לימד על העז שאין טעונה אליה (להקריב האליה על המזבח, כנעשה בכשב)